

SOK en Stichting Ir. D. C. van Schaïk

Het SOK-Bestuur:

Susanne Hansen	Voorzitter	06 518 37 304	susanne.hanssen@sok.nl
Rob Visser	Secretaris		secretariaat@sok.nl
Kevin Amendt	Alg. bestuurslid		kevin.amendt@sok.nl
John Hageman	Alg. bestuurslid		johnhageman45@gmail.com
Patrick Semmeling	Alg. bestuurslid		patrick.semmeling@ziggo.nl

SOK-ledenadministratie:

Ger Beckers, Via Regia 158C, 6217 JZ, Maastricht, Tel.:06 510 58 333 pghbeckers@ziggo.nl

SOK-adres Secretariaat:

Aalkeborg 50 6228 BT Maastricht secretariaat@sok.nl

Bestuur Stichting Ir. D.C. van Schaïk:

Joep Orbons	Voorzitter	043 - 361 87 93	j.orbons@archeopro.nl
Patrick Speetjens	Penningmeester		patrick.speetjens@ziggo.nl
René Haemers	Secretaris	06 - 522 80 011	rhaemers@gmail.com
www.vanschaïkstichting.nl			info@vanschaïkstichting.nl

Redactie SOK-Mededelingen:

Ton Breuls, Bovenstraat 28, B 3770 Kanne/Riemst, Tel.: +32 12 454 059 tbreuls@telenet.be

Redactie SOK-Info:

John Hageman, Op de Bannet 47, 6223 GD Itteren, Tel.:043 - 364 54 19 johnhageman45@gmail.com
Frans Willems, Driekruisenstraat 104 b5 B 3700 Tongeren, Tel.: +32 470 290 709 willemsfransl@gmail.com

De SOK op internet:

www.sok.nl/facebook.com/SOKNHGL Webmaster: Patrick Semmeling webmaster@sok.nl

SOK-avond:

SOK-avonden worden iedere 2^e vrijdag in de maanden januari, maart, mei, juli, september en november gehouden in het Natuurhistorisch Museum Maastricht.

Aanvang: 19.30 uur.

Groeven SOK en Stichting Ir. D.C. van Schaïk:

De SOK en Stichting Ir. D.C. van Schaïk hebben diverse groeven in beheer of een collectieve vergunning voor een groeve. Informatie in verband met het bezoeken van deze groeven is te vinden op de laatste pagina van deze SOK-Info.

SOK-Denktank:

De Denktank heeft een ondersteunende/adviserende rol (zonder beslissingsrecht en verantwoordelijkheid) en is samengesteld uit SOK-leden die initiatief hebben getoond en goedgekeurd zijn door het bestuur.

Verwijderd ivm. privacywet

Adres wijzigingen SOK - leden

Verwijderd ivm. privacywet

Het bestuur/denktank wenst jullie
een gelukkig en gezond 2021!

Met vriendelijke berggroet.

Op zoek naar een nieuwe penningmeester.

Het NHGL-bestuur

Het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg is een bloeiende vereniging met circa 1000 leden, een kantoor in Roermond, twee personeelsleden en een maandelijks verschijnend blad. De vereniging wordt aangestuurd door een bestuur waarvan Alfred Paarlberg, de huidige penningmeester, tijdens de Algemene Ledenvergadering in februari heeft aangegeven zijn taak te willen neerleggen. Begin 2021 komt de functie van penningmeester van het Koninklijk Natuurhistorisch Genootschap in Limburg zodoende vrij. Wij nodigen iedereen nadrukkelijk uit om na te denken over het leveren van een bijdrage aan de vereniging door zitting te nemen in het bestuur. De functie van penningmeester omvat de volgende taken:

- a. Het voorbereiden van de concept-begroting en voorleggen daarvan aan het bestuur.
- b. Het beheren van het geld van de vereniging, inclusief het doen van betalingen en het (laten) verzorgen van de invordering van contributies e.d.
- c. Het bijhouden van de vermogenstoestand van de vereniging
- d. Het samenstellen van een financieel jaarverslag inclusief de regievoering op de totstandkoming daarvan, waaronder het afstemmen met de kascontrolecommissie.
- e. Het controleren of het doen van uitgaven, in overeenstemming is met de vastgestelde exploitatiebegroting en projectbegroting
- f. Verslag doen over de Jaarrekening in de Algemene Ledenvergadering en schrijven van het financieel deel van het jaarverslag van de vereniging.

De tijdsbesteding die gemoeid is met de taak van penningmeester is gemiddeld 2 uur per week.

Daarnaast zijn er pieken in tijdsbelasting bij het maken van de begroting, het opmaken van de halfjaarlijkse financiële tussenstand en het opmaken van de jaarrekening. De tijdsbesteding voor deze samen is in de orde van grootte van 80 uur.

Wanneer je interesse hebt om als penningmeester zitting te nemen in het bestuur, dan zouden we het erg op prijs stellen om dit te vernemen via kantoor@nhgl.nl.

Beste leden,

Susanne Hanssen
(voorzitter SOK)

SOK-avond

De eerste SOK-zoomlezing was een groot succes.

Met het dubbele aantal bezoekers dan op de gemiddelde SOK-avond en veel enthousiaste reacties achteraf, mogen we concluderen dat onze eerste zoomlezing geslaagd was.

De lezing van Hans Ogg over de instorting van de Muizenberg was interessant, leden vonden het leuk om elkaar weer even te zien en horen en de techniek liet ons gelukkig niet in de steek, mede dankzij de technische hulp van Patrick Semmeling.

Hoewel voor herhaling vatbaar, zal de volgende lezing niet op de komende reguliere SOK-avond plaatsvinden. Dat hebben we helaas niet kunnen realiseren. De januari lezing van de Kring Maastricht (NHGL) zal wel traditioneel verzorgd worden door de SOK.

Het betreft een lezing van Hans Ogg over de ‘Grand Entree’ van de St. Pietersberg op 7 januari.

Hans heeft de lezing al eens voorgedragen op een SOK-avond, maar het is altijd voor herhaling vatbaar.

Marian Baars van de Kring Maastricht heeft de link voor deze lezing ook naar alle SOK-leden gestuurd. Heb je hem gemist? Meld je even bij Marian: marian.baars15@gmail.com, of bij het SOK-bestuur.

Samenstelling SOK-bestuur/denktank

Helaas zagen 2 bestuursleden zich genoodzaakt om hun bestuursfunctie op te geven wegens tijdgebrek. Ze hadden beiden het gevoel dat ze de laatste tijd te weinig hebben kunnen bijdragen als bestuurslid, omdat ze druk zijn met andere bezigheden, grotendeels tevens op groeengebied.

Het bestuur dankt Frans Willems en Johan Janssen voor hun inzet in de afgelopen jaren.

Beiden hebben aangegeven betrokken te willen blijven en daarom graag tot de denktank te willen blijven behoren. Daar zijn we erg blij mee.

Praktisch verandert er niet zoveel. Hoe zat het ook alweer?

Het bestuur/denktank, dat maandelijks overleg heeft over alle lopende zaken van de SOK bestaat uit 10 mensen, nu 5 bestuursleden (voorheen 7) en 5 denktankleden (voorheen 3).

Onderling overleggen we en verdelen we de werkzaamheden, dat blijft hetzelfde.

Moeten er echter beslissingen genomen worden? Dan is dat de taak van de bestuursleden.

De samenstelling is momenteel:

Bestuur: Susanne Hanssen (voorzitter), Rob Visser (secretaris), Kevin Amendt, John Hageman en Patrick Semmeling.

Denktank: Peter Jennekes (informele voorzitter), René Haemers, Johan Janssen, Mike Lahaye en Frans Willems.

SOK-Mededelingen

De SOK-Mededelingen nummer 74, afgelopen november verschenen, is een speciale uitgave die een extra vermelding verdient. Deze uitgave verscheen met een zeer aparte bijlage, namelijk een plattegrond van de gangenstelsels van de St. Pietersberg, zoals die ooit één geheel vormden.

Na veel archiefwerk is deze plattegrond samengesteld door Rob Habets en Carlo Sijben en zij beschrijven deze kaart en de totstandkoming daarvan in een artikel in deze uitgave.

We danken Rob en Carlo voor deze mooie kaart en de Stichting Oud Sint-Pieter voor de financiële bijdrage waardoor het mogelijk was deze kaart als bijlage bij de SOK-Mededelingen te kunnen verzenden. Voor de liefhebber, losse nummers zijn nog te koop.

Mail hiervoor de redactie: tbreuls@telenet.be of neem contact op met het SOK-bestuur.

SOK-Mededelingen met kaart als bijlage, klaar voor verzending.

SOK-onderzoek in St. Pietersberg

SOK-leden kunnen via het bestuur een aanvraag indienen om onderzoek te kunnen doen in de St. Pietersberg. Helaas is de toegangsregeling hiervoor, via Natuurmonumenten, aan steeds meer regels gebonden. In afwachting van het definitieve beleid in de Natura-2000 gebieden, mag er in de winter slechts één groep onderzoek doen. Niet één groep tegelijkertijd, maar één groep per winter...

We blijven in gesprek met Natuurmonumenten hierover, maar ondertussen ontstaat er wel langzaam een wachtrij voor onderzoek in de St. Pietersberg. Helaas.

SOK-Doc

Het in kaart brengen van het SOK-Doc is opgepakt door Patrick Semmeling.

We hopen jullie inzicht te kunnen gaan geven in de inhoud, zodat leden daar gebruik van kunnen maken. De organisatie daarvan blijft een puzzel, hoe maak je bijvoorbeeld honderden krantenknipsels toegankelijk?

Dank aan Jacques Maes, die al zijn bergliteratuur, boeken, boekjes, folders en knipsels recentelijk schonk aan het SOK-Doc. Helaas is Jacques enkele maanden daarna, afgelopen november, overleden. We wensen zijn familie en (SOK) vrienden sterkte met het verlies.

Koperen Jubileum

Ondanks het feit dat hij het zelf geen vermelding waard vindt, wil ik toch even vermelden dat bij het verschijnen van SOK-Info 194 (de vorige uitgave dus)

John Hageman zijn koperen jubileum viert als redacteur. Na 12,5 jaar heeft hij 65 SOK-Info's op zijn naam staan.

John, proficiat en bedankt!!

Nieuwe publicatie NHGL: het boek "Natuurlijk Maastricht, Compacte stad in een weids landschap"

In navolging van "Natuurlijk Roermond" en "Natuurlijk Kerkrade" ligt sinds kort het boek "Natuurlijk Maastricht" met Gerard Majoor als hoofdredacteur, bij de boekhandel.

Het boek is tevens te koop in het Natuurhistorisch Museum in Maastricht en bestaat uit 25 hoofdstukken verdeeld over 584 pagina's en ruim 1400 foto's. Een hoofdstuk over het ondergrondse Maastricht mocht hier uiteraard niet ontbreken en werd aangeleverd door de SOK/VSS.

De prijs is € 19,50 (leden NHGL € 14,50), bestellen kan ook: via publicaties@nhgl.nl of tel.: 0475-386470.

Boekpresentatie “Natuurlijk Maastricht”, auteurs en burgemeester tijdens de presentatie. Burgemeester Annemarie Penn-te Strake ontvangt hierna het eerste exemplaar.

Bezoekers opgespoord: Nic Crapts en Achille Hufkens

Patrick Semmeling

In klein-Ternaaien, ter hoogte van Rue Collinet 12 (achter het bushuisje), bevindt zich in de stijlwand een kleine groeve die vrijwel vergeten is geraakt. De groeve is dan ook lastig te bereiken en niet zomaar te beklimmen. Uiteraard zijn er enkele berglopers die daar oplossingen voor weten.

De groeve is aangelegd in een zeer vuursteenrijke laag, waarbij het niet is voor te stellen dat hier enig bruikbaar blok is uitgekomen. Het lijkt dan ook meer op een klein keldertje. Het vreemde is dat er ook meerdere nissen zijn aangelegd: 7 aan de linkerkzijde, 9 in de achterwand, en in de rechterwand 2 hele grote vierkanten, waarvan de rechter ook nog eens 3 openingen naar buiten bevat. Nu zal men al snel kunnen denken dat het een duiventil betreft, echter: er zijn geen slijtagesporen te zien van nagels of uitwerpselen.

Hoewel er geen oude opschriften staan, trok een van de namen mijn aandacht: N. Crapts met links in het klein de datum: 12-9-1944.

Dit betreft vrijwel zeker Henricus Nicolaas Crapts (roepnaam: Nic).

Nic werd geboren te Maastricht in 1913, zijn ouders waren Hubertus Egidius Crapts en Marie Louise Vleugels.

Nic werd tijdens de 2e wereldoorlog lid van de Witte Brigade (verzetsgroep). Bij het begeleiden van de eerste bevrijders op 13 september 1944 is hij vanaf de hoogte van Caestert beschoten vanuit een van de laatste Duitse mitrailleurstenen en hierbij dodelijk gewond geraakt om 11u. Dit maakt het opschrift extra bijzonder: het is van de dag voor zijn dood!

Zou het verzet de kleine groeve soms als opslag gebruikt hebben?

De 3 openingen naar buiten zouden gebruikt kunnen zijn als schutterspositie.

In ieder geval kreeg Nic een heldenbegrafenis vanuit de St. Servaaskerk.

Een 2e opschrift is ongedateerd, maar vermoedelijk van voor 1933 en vermeldt de voor- naam “Aciele”. Waarschijnlijk bedoelde de schrijver: Achille.

Want een Achille Hufkens (1907-1991) woonde in Klein-Ternaaien.

Zijn vader Louis was binnenvaartschipper. In het dorp aan het kanaal had hij een kleine rederij met 2 schepen: de Mathilda, genoemd naar zijn vrouw, en de Adventure. Hun huis lag pal onder kasteel Caestert, en was tevens een café waar de schippers hun douanepapieren konden invullen onder het genot van een drankje.

Achille werd motorcoureur bij Gillet uit Herstal: in de prestigieuze Bol d’ Or in Frankrijk haalde hij een 2e plaats in 1924 en 1936. Hij won zelfs de 24 uur van Visé in 1930 en de lange afstandsrace Paris-Les Pyrenées-Paris in 1923.

zijn oudere broer Jean Hufkens werkte ook bij de fietsen- en motofabrikant Gillet, en met de kennis die daar was opgedaan begon hij een eigen zaak in Hasselt. Het werd een heus familiebedrijf. Naast de verkoop van andere merken begon men in 1923 ook (brom)fietsen te maken onder een eigen merk: Royal Nord.

Ook in de wielersport was Royal Nord een bekende naam, tot

in de jaren ‘50. De grootste verkoop van fietsen was overigens niet in België, maar in Belgisch Congo: zo’n 35.000 per jaar. Na de onafhankelijkheid van Congo stortte deze markt echter in, en in 1971 was het er volledig afgelopen. Ook in België was er niet meer tegen de grote concurrentie op te boxen, een poging om grasmaaiers te gaan maken haalde niets uit. In 1977 stopte de fabriek in Hasselt met bestaan. Louis, de zoon van Achille, bleef nog een fietszaak runnen tot 1989.

En de zonen van broer Gaston (Freddy en Marc), bleven nog een fietszaak runnen tot eind 2011. Nu is het een supermarkt van Delhaize. De 2e zoon van Achille, Guy, werd succesvol ondernemer (bij de rijkste 500 Belgen) en in 2009 zelfs tot baron verheven.

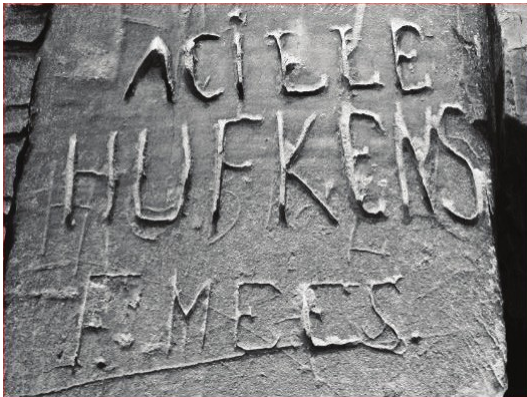
Henricus Hufkens (1831-?) x Maria Theresia Horemans (1833-1874)
 Louis (Ludovicus) Hufkens (1869-1959) x Jeanne Mathilde Lambrechts

Henri	1892-1967
Charles Louis	1893-1894
Jean	1895-1960
Irma Leontine Guilline	1897-1976
Alfred	1899-1915
Julia Mathilda	1900-?
Hubert	1902-1964
	Tilly
Elisa	1904-1983
Achille	1907-1991

Louis
 Guy 1939-2016
 Xavier 1965
 Frederic 1967

Gaston 1911-1996

Freddy
 Marc

1966

Met grote dank aan Thierry Giesen voor de foto's van de groeve.

Ook dank aan Matthijs Rohs, die deze groeve onder de aandacht bracht.

Bronnen:

- Het Stadsmus nr. 38 - Juni 2013
- Wikipedia: Royal Nord
- <http://www.maastrichtsegevelstenen.nl/oorlog2c.htm>
- Diverse kleinere bronnen

In memoriam Jacques Maes

John Knubben

Op 23 november jl. is Jacques Maes op 88-jarige leeftijd van ons heen gegaan. Hij was een echte bergloper, die op jonge leeftijd al door de grotten van Bemelen en Heer struinde. Als hulpje van Ir. Van Schaik heeft hij meegewerkt bij de kartering van de Sint Pietersberg. In de loop van vele jaren heeft Jacques een grote verzameling van allerlei soorten lampen en publicaties ‘over de berg’ aangelegd. Hij is meer dan 35 jaren een actief lid binnen de S.O.K. geweest.

Nadat hij in het begin van de jaren 80 van de vorige eeuw was gestopt met werken, nam hij zijn hobby in de berg weer intensief op. Hij ging samen met Henk Ramakers en John Knubben de groeves in. Zij hebben als vriendengroep de werkgroep GRONOMA opgericht. Jacques werkte mee aan vele projecten. Deze hebben o.a. geleid tot vele inventarisaties, lezingen en publicaties. Bij dit laatste kan men o.a. denken aan: ‘De grotten van Heer’, ‘De Kleinberggroeven’, ‘Een instorting met gevolgen’ en het omvangrijke werk ‘In en om de Geulhemmergroeve’. Voor mij heeft hij daarnaast meerdere concepten van publicaties gelezen en van deskundig en opbouwend commentaar voorzien. Jacques heeft zelf ook artikelen gepubliceerd in de SOK-Mededelingen en SOK-Info. Bij de in gebruikname van de Scharnderberg als SOK-groeve heeft hij, samen met Henk Ramakers en Walter Thiessens, verder ook nog gezorgd voor een stabiele afsluiting van de ingangen van deze groeve.

Met Jacques hebben wij gedurende die 35 jaar een geweldige tijd beleefd. Hij was binnen de zich uitbreidende werkgroep een belangrijke bindende factor. Walter Thiessens, John Hageman en Peter Jennekens kwamen in de loop der jaren de werkgroep versterken. Als ‘nestor’ vormde hij door zijn evenwichtige en aimabele gedrag een rustpunt. Dreigende meningsverschillen werden door hem vaak met een eenvoudige opmerking gladgestreken.

Jacques vergezelde ons op onze grottentochten met zijn kenmerkende, onafscheidelijke petje en zijn Petromax. Hij was voor de groep een zeer bekwame ‘lampenist’, die zorgde voor goede belichting van vele opschriften, tekeningen en landschappen in de groeves die bezocht werden. Jacques zorgde daarbij ook voor de nodige humor binnen de groep.

Een memorabele en Jacques kenmerkende anekdote was een moment dat we bezig waren met de inventarisatie van de Scharnderberg. Henk Ramakers was net in het blijde bezit van een metaaldetector. Hij had op dat moment dus niet zo een zin in de inventarisatie. Een beetje tegen de zin van de andere leden van de werkgroep liep hij de hele tijd met zijn nieuwe aanwinst te ‘miepen’. Buiten een paar verroeste spijkers en bierdopjes vond hij echter niets. Jacques wilde hem een poets bakken en verstopte in een doodlopende gang stiekem een oude pispot. Henk kwam even later ook op die plek.

Zijn detector sloeg alarm en Henk vermoedde een groot en kostbaar voorwerp. Hij begon enthousiast zijn 'schat' uit te graven. Jacques stond bloedserieus bij de 'schatzoeker' te kijken en moedigde hem aan. Toen Henk zijn pisspot had vrijgemaakt, zei Jacques gniffelend: "Henk, er zit verdomme ook nog een gat in! Kunnen we nu doorgaan met inventariseren?"

Ongeveer 10 jaar geleden is Jacques vanwege zijn achteruitgaande gezondheid gestopt met het 'grottenlopen'. Hij kon steeds minder zien en bezocht ook niet meer de SOK-avonden. Hij werd na een paar jaar nagenoeg blind. Daardoor werd zijn wereld steeds kleiner. Hij behield echter zijn gevoel voor humor. Tijdens een bezoek zei hij tegen mij: "Het gaat goed met mij. Ik kan de kleur zwart steeds beter zien!" Na een hartinfarct werd hij opgenomen in een verpleeghuis. Toen heeft hij ook al zijn verzamelde boeken, tijdschriften en knipsels ter beschikking van de S.O.K. gesteld.

Naast onze regelmatige telefoongesprekken, wilde ik hem ook in het verpleeghuis regelmatig bezoeken. Helaas verhinderde het afgelopen jaar Corona dit veelal. Een half jaar geleden kreeg Jacques ook nog in ernstige mate te maken met gordelroos. Hij kwam bijna niet meer zijn bed uit en zijn wereld werd nog kleiner. Wat mij opviel was het gegeven dat Jacques tot het laatste moment zeer helder bleef en vol aandacht voor de mensen in zijn omgeving. Hij wist precies wat hij wilde en wat hij niet wilde. Jacques wist dat hij ging sterven.

Vlak voor zijn overlijden heb ik nog een telefoongesprek met hem gevoerd. Omdat ik wist dat Jacques er binnenkort niet meer zou zijn, zat ik bij dit gesprek om woorden verlegen. Ik had moeite met het vinden van de juiste woorden. Jacques merkte dit en vroeg, alsof er niets aan de hand was, gewoon vol interesse naar mijn vrouw en de gezinnen van mijn zonen. Ik moest ze van hem groeten. Verder verbaasde hij mij door te vragen om bij zijn crematieplechtigheid een munt voor de overtocht op zijn kist te leggen. Jacques is twee dagen daarna overleden. Zijn afscheidsdienst heeft op 28 november jl. in besloten kring plaatsgevonden.

Ik heb enige informatie opgezocht over zijn vraag naar het muntje voor de overtocht. Dit gebruik komt uit de Griekse mythologie. De rivier de Styx scheidt de bovenwereld (de aarde) van de onderwereld (het dodenrijk). De veerman Charon brengt de schimmen van de overledenen, als zij rust willen vinden in de onderwereld, naar de overkant van de Styx. Als vergoeding voor de veerman gaf men de overledene een zilveren muntstukje (obool) mee in zijn mond.

Op Jacques zijn kist heb ik tijdens de crematieplechtigheid een zak met mergel gelegd om hem al vast een beetje thuis te laten voelen in de 'onderwereld'. Daarnaast heb ik uiteraard gezorgd voor een zilveren muntje om een goede overtocht van zijn schim naar de onderwereld te garanderen. Als het daar een beetje lijkt op onze grottenwereld, zal hij zich snel thuisvoelen.

Jacques, namens je bergmaten waar je in het verleden mee in onze onderwereld hebt rondgestruind, wens ik je een goede overtocht toe. Bedankt voor de fijne kameraadschap die we in al die jaren van je ondervonden hebben en de wijze lessen die we van je mochten leren.

Met dank aan John Hageman

Carbidlampen en andere zaken

John Hageman

carbid, carbuur, karbiet, CaC_2 : calcium-carbide

Het wereldwijde web verstrekt uiteraard alle gewilde informatie.

Een losse greep: een anorganische verbinding van calcium en koolstof door cokes en gebrande kalk te laten reageren in een elektrische oven.

Wordt water toegevoegd aan calcium-carbide dan ontstaat een scheikundige reactie die als eindproduct het uiterst explosieve gas acetyleen en als restproduct calcium oplevert. Dit alles volgens de formule $\text{CaC}_2 + 2\text{H}_2\text{O} = \text{C}_2\text{H}_2 + \text{Ca}(\text{OH})_2$.

Het vrijkomende gas acetyleen is geschikt als lichtbron.

Dat restproduct (en nu ga ik naar Steunpilaar 25 van de Stichting Ir.D.C.van Schaïk) kan als voedingsbodem dienen voor minuscule kalktrompetjes, Carbidimites. Werkelijk een schitterend gezicht en waarschijnlijk voor de meeste grottenlopers een onbekend fenomeen.

Lees de deskundige informatie hierover in die Steunpilaar in het artikel van Bert Beckers.

Mijn eerste en enige carbidlamp (zie de bijgevoegde foto van de carbidlamp in mijn vijgenboom) kocht ik 50 jaren geleden in Kanne voor de prijs van 50 gulden. Een losse spiegel van 5 gulden completeerde de nieuwe aanwinst.

De steenharde brokken carbid werden bij drogist Henfling op de hoek van de Markt en de Muntstraat gehaald.

Met deze lamp doorkroop ik het instortingsgebied vanuit het Noordelijk gangenstelsel van de Sint Pietersberg. De kwetsbare Petromaxen waren hier niet zo geschikt voor.

Een warm en soms moeilijk karwei, dat ons grottenlopers vaker degradeerde tot grottenkruipers.

Maar ja, je moest wel wilde je ooit “de Rechters” en “Jansen-Eggels” gezien hebben.

Als we de Zonneberg met de carbidlamp gingen belopen werd water gehaald bij Greetje Blanckers in haar grotwoning. De ronkende potkachel in dat warme woongrotje en de talloze katten die werkelijk overal waren staan me nog bij.

Sommige carbidlamplopers vergaten wel eens het waterreservoir van de lamp met water bij te vullen en dan werd er maar in de lamp geplast.

Een minpunt was dat je altijd lucifers en/of een aansteker voorradig moest hebben.

Nu even een hele draai gemaakt.

Lopen met een carbidlamp heeft zo zijn eigen charme. Vandaag de dag zijn er nog liefhebbers die het sissende geluid van de brander (en nog mooier: de vleermuisbrander) en de carbideigen geur nu en dan nog eens willen, ja moeten, horen en opsnuiven.

Het verzamelen van deze lampen heeft altijd een groot aantal liefhebbers gekend. Beurzen en rommelmarkten worden nog steeds afgestruind op zoek naar een “nieuw” exemplaar. Vaker worden ze opgeknapt en thuis tentoongesteld.

Han Bochman, Thuur Hornesch, Ad Lagas, Hans Kamphoven, Jacques Maes en Walther Thiessens, inmiddels allemaal overleden, om maar een paar namen te noemen.

Ook onder de huidige generatie berglopers zijn liefhebbers aan te treffen.

Hans Kamphoven, voormalig hoofdgids van het VVV, had o.a. een echte karlamp uit de Zonneberg naast de voordeur staan. Een meter hoog en werkelijk loodzwaar. Die lampen werden voor en achter met een haak aan de mergelkar gehangen, zodat paard en vrachtaarder bijgelicht van en naar het werkfront konden lopen.

Walther Thiessens maakte ook zelf carbidlampen van lege brandplussers. Die werden uitgedeeld onder zijn vrienden.

Thuur Hornesch had werkelijk elk plekje in zijn gang vol staan met alle soorten carbidlampen, die hij daarbij ook nog eens puntgaaf opgeknapt had en die blonken alsof ze elke dag gepoetst werden.

In SOK-Mededelingen 50 staat op blz. 33 t/m 35 een uiterst leesbaar artikel van de recent overleden Gronomaat Jacques Maes “De carbidlamp of acetyleenlamp”, dat ik de aandachtige lezer aanraad nog eens door te nemen.

En heb je nummer 50 toch voor je liggen, lees dan het verfrissende artikel “Vijftig jaar licht in de duisternis” van de hand van eveneens Gronomaat Henk Ramakers maar meteen in één ruk door.

De omslag van SOK-Mededelingen 21 wordt trouwens verfraaid met een foto van de bekende blokbreker Bèr Notermans met carbidlamp.

Er zijn dus onder de SOKkers carbidlampverzamelaars. Maar ook plattegronden, litho's / etsen en prentbriefkaarten worden verzameld. En blokbrekersgereedschappen e.d. Hoeveel leden leggen het onderaardse in foto's en filmbeelden vast? Er schijnen zelfs nog enkele serieuze fossielenverzamelaars te zijn. Zelfs boekenverzamelaars.

Wat m.i. ontbreekt is een vorm van communicatie tussen deze verzamelaars. Uitwisselen of ruilen van kan je collectie verrijken. Bij elkaar komen scherpt je kennis, schept vriendschappen en opent de ogen voor het onbekende. Trekt je misschien over de drempel om eens een lezinkje (waarom niet met z'n tweeën, drieën samen?) of presentatie te houden op een SOK-bijeenkomst. We zijn en blijven toch een studiegroep, nietwaar? Schrijf eens een stukje over jouw verzameling. Misschien breng je niet-verzamelaars op ideeën.

Waarom niet eens een verzamelaarsmarkt georganiseerd? Of een boeken(ruil)markt.

Waar ik dus voor pleit is de oprichting van een werkgroep verzamelen, die inventariseert waar de interesses hieromtrent van de diverse SOK-leden liggen en hoe deze eventueel naar de leden teruggekoppeld kunnen worden.

Foto: Redactie (F.W.)

Geen toestemming vleermuistellingen 2020 - 2021

Ger Beckers, Jos Cobben, Hans Weinreich

De afgelopen tijd is er veel gesproken over het al dan niet doorgaan van de vleermuistellingen in de mergelgroeven.

Uiteindelijk is er overleg geweest tussen de Zoogdiervereniging, CBS, Provincie, terreinbeheerders, Erasmus universiteit Rotterdam en (last but not least) de tellers.

Om kort te gaan:

de tellingen in het kader van het NEM (dat zijn de tellingen zoals we die jaar in jaar uit in het begin van het jaar uitvoeren) worden voor een jaar opgeschort.

De reden is dat de Zoogdiervereniging het risico van virusoverdracht (corona) tussen mens en dier wil beperken en zo daaraan een bijdrage wil leveren.

De Zoogdiervereniging schrijft om die reden dit jaar geen machtigingen uit die wij nodig hebben voor het uitvoeren van de tellingen.

Het gevolg is dat in de trendberekeningen die het CBS jaarlijks uitvoert er éénmalig een puntje in de grafiek gaat ontbreken.. Uit statistisch oogpunt is dat echter geen probleem, aldus het CBS.

Let wel: alleen de NEM-tellingen gaan dus niet door dit seizoen.

Er zijn ook tellingen die om andere redenen worden uitgevoerd,

bijvoorbeeld de tellingen die noodzakelijk zijn als behorend bij

de vergunning voor het doen van activiteiten in de groeven.

Belangstelling?

Hans Weinreich

Ik heb hier staan, vier “Petromaxen”, alle in gebruikte staat, één “Hypolito” en drie keer “onbekend” (Chinees?).

Is daar een liefhebber voor?

Reacties naar h.weinreich@home.nl

SOK-Mededelingen

Ton Breuls, redactie SOK-Mededelingen

Zoals de meeste SOK-leden weten viert SOK-Mededelingen binnenkort een klein bescheiden feestje: de volgende editie draagt immers het nummer 75.

In 1982 verscheen de eerste uitgave, het lijkt wel een eeuwigheid geleden. Computers waren er nog niet; alles moest getypt, geknipt en geplakt worden. Intensief lobbywerk had als resultaat dat vanaf het begin meer dan 100 grotliefhebbers, sympathisanten of zomaar nieuwsgierigen geabonneerd waren op de SOK-Mededelingen. Dat aantal liep gestaag op naar bijna 400 abonnees.

Ieder verhaal heeft zo zijn eigen “maar”, het voorgaande relaas idem dito. We zijn bijna 40 jaar verder en het is logisch dat na zo’n lange tijd het abonneebestand een zekere dynamiek heeft gekend. Sommigen hebben hun abonnement opgezegd en dat, voor zo ver bekend, om diverse redenen. Geen of minder interesse in de groeven speelt met het ouder worden natuurlijk een belangrijke rol. Behalve vergrijzing hebben ook bezuiniging (door omstandigheden) of zelfs overlijden er toe geleid dat het abonneebestand van SOK-Mededelingen haast onmerkbaar is achteruit gegaan.

Natuurlijk zijn ook heel wat nieuwe abonnees erbij gekomen. We zijn er trots op dat er nog steeds zo’n 300 mensen, instellingen en bibliotheken het de moeite waard vinden een abonnement te hebben op SOK-Mededelingen. Vergelijkbaar met onze zusterverenigingen in Europa is dat aantal absolute top. Want met nadruk zij vermeld dat ook NIET-leden van de SOK van harte welkom zijn als abonnee op de SOK-Mededelingen.

En dan komen we terug op de eerste zin van dit relaas. “Zoals de meeste SOK-leden weten, enz.” Dat betekent dat er een substantieel aantal leden van de SOK géén abonnement op SOK-Mededelingen hebben of wensen. Is dat door gebrek aan interesse? Geen budget, geen tijd, mag niet van de vrouw/man, onbekendheid met de uitgaven? Of andere ons onbekende oorzaken of redenen? Het bestuur van de SOK, maar natuurlijk ook wij als redactie, zouden het graag willen weten.

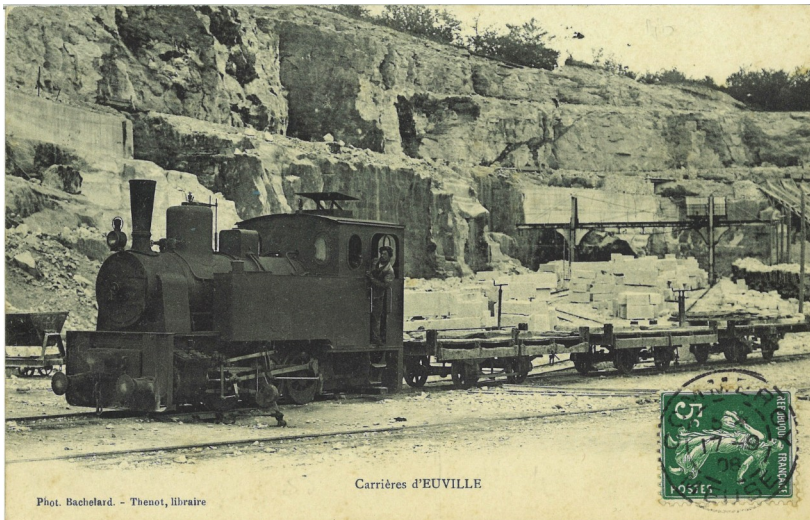
Mocht u het nog niet weten: SOK-Mededelingen verschijnt (meestal) twee keer per jaar, is (ook meestal) tussen 50 en 60 pagina’s “dik”, kent absoluut een grote diversiteit aan inhoud van de artikelen en dat voor € 8,50 per uitgave, inclusief de verzendkosten. We willen u heel graag over de streep trekken en uw abonnement in het bestand opnemen. Maar we willen natuurlijk ook graag uw vragen beantwoorden. Een mailtje naar sokmededelingen@nhgl.nl is voldoende.

Foto Noord Valère Ceulen

Bladerend in onze familie archief kwam ik deze foto tegen van 90 jaar geleden, waarop een werkploeg is gefotografeerd en waarop waarschijnlijk ook Van Schaik staat afgebeeld. Misschien leuk om op te nemen in de SOK-Info met de vraag waar dit in Noord precies was. Waarschijnlijk betreft het hier voorbereidende werkzaamheden van de Tunnel.

Frankrijk

Collectie Tim van den Broek

Recent verschenen

Patrick Semmeling

SOK-Medelingen 74:

Rob Habets en Carlo Sijben maakten onlangs een nieuwe totaal-plattegrond van de Sint Pietersberg (ook bijgevoegd bij deze uitgave). In hun artikel beschrijven ze de bestaande en verdwenen ingangen.

Rob Heckers concludeert na onderzoek dat een plafondtekening in de Caestertgroeve niet ‘de kleine St. Joris en de draak’ voorstelt, maar dat het hierbij om Sint Servaas moet gaan.

Peter Jennekens en Rob Habets beschrijven archiefstukken uit de 14e tot 16e eeuw, welke betrekking hebben op de mergelwinning.

Mike Lahaye beschrijft uitvoerig het 3D-scannen van ondergrondse mergelgroeven.

Nieuwe publicatie

John Hageman

Susanne vermeldde het al in haar bestuurlijk schrijven dat dit jaar, 2020, van de Stichting Natuurpublicaties Limburg is verschenen de uitgave “Natuurlijk Maastricht, Compacte stad in een weids landschap”.

In liefst 25 hoofdstukken met daarin 43 kaders krijgt de lezer royaal informatie over de natuurgebieden in de gemeente Maastricht. Met bijdragen van zo’n 26 auteurs. Met zo’n 583 pagina’s, 1400 kleurenfoto’s en 17 wandelkaarten.

Hoofdstuk 17 heet “Een bonte wereld in het donker. De onderaardse kalksteengroeves van Maastricht”. Weer een mooie samenwerking van de SOK en de Van Schaikstichting.

Hierin kader 27 “De kleine dieren van de duisternis” en 28 “Vleermuizen in de onderaardse groeven”.

Een vlot leesbaar boek met toch gedegen informatie en daarom een aanrader voor in elke boekenkast.. Voor de prijs van €19,50 is het te verkrijgen en omdat SOK-leden lid zijn van het NHGL, komen we voor de gereduceerde prijs van €14,50 in aanmerking. Dat is eigenlijk én voor de grottenliefhebber, de pur sang Maastrichtenaar én de Maastricht een warm hart toedragenden geen prijs voor zo’n lijvig standaardwerk. Vandaar even deze extra aanbeveling.

MEET THE UNDERGROUND PRESS

“Toch iets van kerstsfeer in getroffen Valkenburg” (de Limburger van 5 november 2020): de coronacrisis raakt ook Kerststad Valkenburg in het hart: geen parades, ijsbaantje of ondergrondse kerstmarkten. Toch zijn er een paar lichtpuntjes. Mergelrijk, een grot met zand- en mergelsculpturen (MOSGROT) valt onder de categorie ‘musea’ en blijft nog dicht, maar men hoopt dat men met kerst de deuren weer kan open doen. Dat geldt ook voor de GROT onder de KABELBAAN aan de Neerhem. De voorbereidingen op kerst gaan daar vooralsnog gewoon door.

“Dumoulin, Poels en Teunissen” (dL van 12 november 2020): voor wie zich zorgen maakt over de motivatie van Dumoulin om te blijven wielrennen een kleine geruststelling. Hij is momenteel veel aan het mountainbiken en werd eerder deze week nog tijdens een nightride met vrienden gespot in de GROTTE en TUNNELS bij het Fort van Eben-Emael.

“Feestje in mergelgrotten van Kanne: 27 coronaboetes uitgedeeld” (Het Laatste Nieuws), “Politie stopt feest in mergelgrotten” (de Limburger) en “Internationale party met 27 feestvierders in mergelgrotten” (HBvL van 24 november 2020): de politie heeft rond 2 uur een feestje stilgelegd in de mergelgrotten van Riemst (TERNAAIEN-BENEDEN – red). 27 aanwezigen - met Belgische, Nederlandse, Duitse en Italiaanse identiteit - kregen een boete. Ze hielden een feestje, waarbij ze muziek afspeelden met een laptop en mengpaneel. Ze dronken bier en sterke drank. Ze waren in overtreding met de avondklok en het samenscholingsverbod. De politie legde hen onmiddellijk inningen op, die ze ter plaatse betaalden.

“Lockdownfeestjes. 70 jongeren betrapt bij feestje in mergelgrot” (HBvL van 14 december 2020): de politie heeft zondagmorgen in een mergelgroeve nabij Riemst, net over de taalgrens, een lockdownfeestje stilgelegd (TERNAAIEN-BENEDEN – red). Buurtbewoners hadden over overlast geklaagd, waarna een 50-tal agenten ter plaatse gingen. Er werden een 70-tal jongeren betrapt, afkomstig uit Wallonië, Vlaanderen, Nederland en Duitsland. Ze krijgen boetes voor het overtreden van de coronamaatregelen. Bij het fouilleren werden ook drugs in beslag genomen.

Met dank aan de trouwe correspondenten Mike Lahaye, Gilberte Nicolaas, Jan Paul van der Pas, Herman de Swart en Peggy Versteegh. Voor knipsels, kopieën en uittreksels kunt u altijd terecht op het bekende adres: Ton Breuls, Bovenstraat 28, B 3770 Kanne-Riemst. Telefoon/fax 012-454059. E-mail: tbreuls@telenet.be.

Volgende SOK-zoom lezing

Vrijdag 8 januari 2021

Aanvang 19.30 uur!

De SOK-Info-redactie heeft het recht om een aangeboden artikel te weigeren. De geplaatste artikelen tegenwoordigen niet automatisch de standpunten van de SOK-Info-redactie of die van het SOK-bestuur.

Groeven in beheer bij de stichting Ir. D.C. van Schaïk:

Bovengenoemde organisatie heeft een aantal groeven in beheer of een collectieve vergunning voor een groeve. Voor het bezoeken van deze groeven moet u contact opnemen met de beheerder.

Bij inbraak in één van deze groeven:

Bij constatering van inbraak of vernielingen aan een van de groeven, dit direct melden, liefst dezelfde dag nog. Melden van vernielingen bij onderstaande personen. Als de eerste niet bereikbaar is, dan de volgende op de lijst.

1° Groevebeheerder van die groeve. Voor namen en telefoonnummers, zie hieronder.

2° Het calamiteitennummer van de stichting: 06-816 88 967.

3° Ieder bestuurslid van de Van Schaïkstichting. Voor namen en telefoonnummers, zie pagina 2.

De Van Schaïkstichting stelt zich ten doel de afsluiting van de groeve binnen 24 uur te herstellen.

Voor meer informatie: www.vanschaïkstichting.nl

Groeve:	Beheerder:	Telefoon:
Apostelgroeve	Ton Breuls	+32 (0)12-45 40 59
Fallenberggroeve (niet toegankelijk)	Rob Swaans	043-347 08 68
Gewandgroeve	Marc Dresens	06-557 27 887
Heiberggroeve		
Groeve de Keel / Kleine Keel	Luc Walschot / René Peels	+32 (0)12-44 13 50
Groeve Eys (niet toegankelijk)	Wim Kneepkens	043-347 11 88
Keldertjes Slavante	Wil Ramaekers / Jean Marie Schrijnemaekers	043-364 52 39
Roothergroeve	John Hageman	043-364 54 19
Scharnderberg (niet toegankelijk)	John en Rob Knubben	043-361 12 27
Scheuldergroeve (niet toegankelijk)	Jan-Paul van der Pas	045-404 16 00
Theunisgroeve	Ed en Thuur Thijssens	06-446 33 650
Vuursteenmijn Rijckholt	Martha en Jan van de Ven	043-343 20 84

De Sint-Pietersberg

De Sint-Pietersberg wordt beheerd door de vereniging Natuurmonumenten. De SOK heeft een collectieve onderzoeksvergunning voor de Zonneberg, het Noordelijk Gangenstelsel en het gebied onder het Fort.

Onderzoeksaanvragen moeten ingediend worden bij het secretariaat van de SOK.

Toezichthouder van de beide groeven is Harm Hovens, telefoon 06-558 25 192

Bij onraad of calamiteiten kunt u ook de boswachter, Tim Koumans, contacteren, telefoon: 06-832 15 415

Deze uitgave werd mede mogelijk gemaakt door een financiële bijdrage van

De SOK-Info
is een uitgave van de
Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeven,
Natuurhistorisch Genootschap in Limburg

Provincie Limburg

